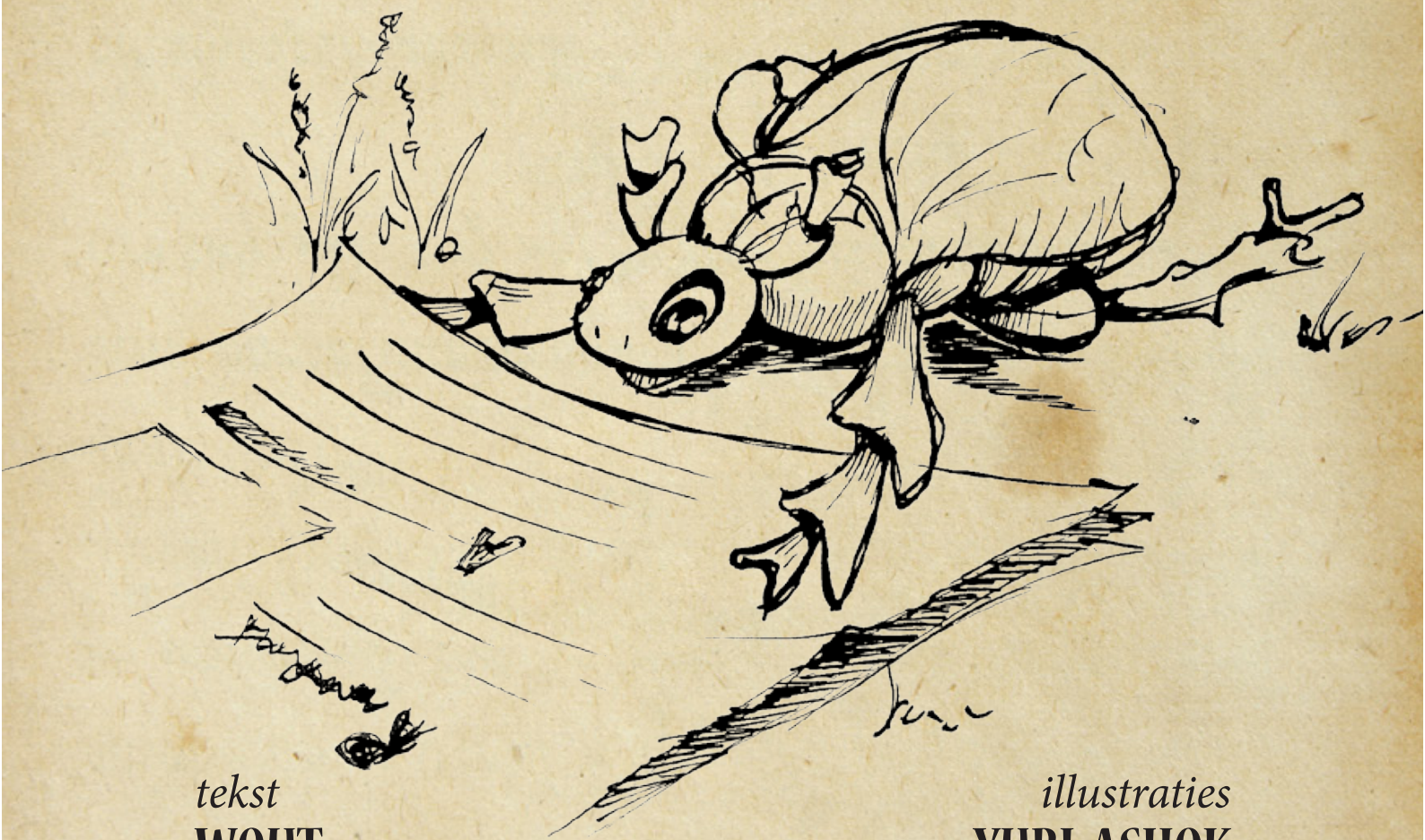

LEZENDE WEZENS

*'enkele universele waarheden,
maar helaas ook veel platitudes'*

tekst
**WOUT
MORRA**

illustraties
**YURI ASHOK
DIEPENHORST**

LEZENDE MEZENS

*enkele universele waarheden,
maar helaas ook veel platitudes'*

tekst

WOUT
MORRA

illustraties

YURI ASHOK
DIEPENHORST

Op zomaar een zomermiddag in een grasland, zonnebadend op een grasspriet, voelde een naamloos kevertje een existentiële leegte. Een gapend gat op de plaats waar zijn minuscule hartje zou moeten kloppen. Hij wist zijn naam niet. Hij vond zelf ook gek dat hij die leegte voelde. Uiterlijk was hij een vrolijk kevertje als alle andere – alleen iets minder ijverig. ‘En eigenlijk heb ik alles! De klaprozen bloeien voor me, de zon schijnt me toe. De bijen maken honing terwijl ik lig te luiëren in de zon en de wind. Maar toch, maar toch. Het grasland, het grasland voor mijn naam!’ Zo diep was zijn ongeluk.

Maar juist toen hij dat dacht blies de wind een nieuw geluid zijn oren in. Een geluid zoals kevertje dat nooit eerder had gehoord, maar waarvan hij voelde wat het betekende. Een ronkend geluid van belofte en bestemming. De veranderwind was opgestoken. Kevertje liet zich ruggelings naar beneden glijden, rende op al zijn pootjes over takjes en kiezeltes, botste onderweg tegen de stengel van een klapproos en daarna een distel, en klauterde met zijn rug vol stekels op de stronk van een omgewaarde boom.

Zijn oren hadden hem niet bedrogen. In de verste hoek van het grasland liepen twee lezende wezens. Ze voldeden aan de drie kenmerken die kevertje had gehoord. ‘Ze lopen rechtop maar zijn geen struisvogel of kip.’ ‘Hun lijf is gewikkeld in doeken.’ En ten derde, meest

voor de hand liggend: ze lezen. Dat laatste vond kevertje het moeilijkst om vast te stellen. Wat was in vredesnaam lezen? Kevertje kon zich er geen voorstelling van maken. Wat kan er verwacht worden van een kevertje dat zelfs zijn naam niet kent! Zijn enige methode was zijn ogen te gebruiken en af te wachten. Een ontmaskering wilde hij het niet noemen, maar een lichte teleurstelling was het alvast wel. Ze hadden lelijke nutteloze lijven. Zo waren de wezens zeer topzwaar. En daarbinnen ging veel ruimte naar specifiek het voorhoofd. Kevertje had nooit eerder wezens gezien met zulke pompoenen van koppen gezien. Was het omdat ze alle gelezen letters in hun hoofd bewaarden? Als dat het geval was, waren ze er duidelijk trots op. De voorhoofden glommen blinkend in de zon, en alles daaronder werd bedekt in de doeken. Kevertje begreep het wel. Hij zou zich doodschamen, bij zijn schepper te te rade gaan, als dat zijn lijf was. Geen pantsers of schilden, geen vleugels of kleuren – dood vlees onder een klappenvelletje! Hij zou zichzelf kastijden om tenminste nog een patroon op zijn huid te hebben. De doeken waren een soort permanent noodverband voor de ongeneeslijke onvolkomenheid van het lichaam – gecompenseerd door lezen! Zo zag kevertje vooralsnog de lezende wezens. En omdat de wezens al die tijd alleen maar schaapachtig voor zich uit keken naar figuren en patronen begon kevertje zich af te vragen of dat misschien letters waren. Ergens moesten ze die naam toch aan te danken hebben. Een doods gezelschap was het wel. Maar goed, kevertje kon zich

veroorloven niet te kritisch te zijn. Behalve zijn naam hoefde hij verder niets van de wezens. Hij zou het vragen en gelijk daarna weer gaan.

Dus klapte hij met zijn pootjes, schraapte zijn keel - maar bleef toen doodstil. Een vraag die hij zich niet eerder had bedacht drong plotseling zijn kleine kopje binnen. Hoe moest hij dit vragen? Want welke volwassenen – nou ja, jongvolwassenen – kever vraagt er nu naar zijn naam? Een zekere nonchalance zou de oplossing kunnen zijn. Hij zou doen alsof zijn naam een sleutelbosje was dat hij ergens was verloren. Of iemand het tijdens het lezen misschien had zien liggen? Dikke kans dat het antwoord nee zou zijn – lezen was duidelijk een bezigheid die alle concentratie opeiste.

Maar wacht! Een briljant idee schoot door zijn toch niet zo kleine kopje. Hij kon doen alsof hij een ander kevertje was! Tenslotte was hij er één uit duizenden. De kans dat de lezende wezens die allemaal uit elkaar konden houden was niet groot. Het was een briljante ingeving. Vol goede moed ging kevertje weer rechtop staan, klopte zijn voorpootjes tegen elkaar, en riep, de wezens aankijkend: 'zeg, hoe heet toch ook alweer dat schattige zeldzame kevertje dat glimt als een dropje en in bepaalde situaties naar leer kan geuren?' Hij wachtte even maar hoorde niets. Kevertje riep zijn vraag nog een keer, nu harder. De lezende wezens gingen door met van alles, en niemand zei iets terug.

Er was natuurlijk een kans dat ze het gehoord hadden maar zich schaamden omdat ze het niet wisten. Dat ze er toevallig overheen hadden gelezen. Schaamte was echter niet nodig. Hij was een vergevend kevertje. Als hij zijn naam al niet wist, wat mocht hij dan van anderen verwachten?

Als eeuwig naamloos kevertje wilde hij net terugkeren naar zijn grasspriet toen een derde wezen aan kwam lezen. Behalve doeken om zijn lichaam droeg hij glimmende vensters voor zijn ogen en letters in zijn hand. Het wezen bleef toen staan, rolde parmantig een lettervel uit, en maakte daarna afwisselend kleine gebaren naar het vel en grootse gebaren naar het einde van het grasland, ver over kevertje heen. Deze was duidelijk het opperwezen. En op onverklaarbare wijze voelde kevertje zich door het opperwezen aangewezen. Hij wist dat dit handgebaar niet op het grasland zag, maar op hem, haar kleinste bewoner. Kevertje wist genoeg. Hij zich liet zich vallen van de knoest en ging als een razende onderweg door het weiland.

Hij klopte op het hol van het konijn, op de boomstam van de ul, en op de modderpoel van de kikkers. Hij belde aan bij de rupsen en de larven, roffelde op de schilden van de padden en de pissebedden, trok de wurmen aan hun staart, duwde de lieveheersbeestjes voor zich uit, en riep ondertussen naar de mezen in de bomen. 'Kom mee, kom mee!'

riep hij tegen allemaal. 'Ik heb groot nieuws voor jullie!' Toen hij de dieren eindelijk in beweging leek te krijgen, en over zijn schouder keek wie hem volgden, botste hij opeens tegen iets hard en zwarts aan. Alsof in het weiland een muur gebouwd was. Alleen was het geen muur – het was boktor. Boktor was een gerespecteerd maar ook gevreesd insect. De baas van het grasland. Met zijn glanzend zwarte lijf stond hij als een standbeeld van zichzelf midden op het pad. 'Wat heeft dat te betekenen, kevertje? Ben je onrust aan het stoken?' 'Nee eh... boktor,' zei kevertje. 'Helemaal niet. Ik ben goed nieuws aan het brengen. Groot nieuws in ieder geval, groot nieuws.' 'En wat is dat grote nieuws dan?' vroeg boktor. Achter hem dokken tientallen oogjes op tussen het gras. 'We – we zijn ontdekt!' riep kevertje. 'Ontdekt door de lezende wezens!'

Een gefluister en gesis trok door het hoge gras. 'Dan zijn we niet ontdekt – we zijn verdoemd!' piepte als eerste een hese veldmuis. 'Ik ben al ontdekt – door mijzelf!' gilde een worm. 'Laten we met poep smijten!' riep een eekhoorn. Toen de dieren langzaam weer bij zinnen kwamen vertelde kevertje waarom hij zo graag naar de lezende wezens toe wilde.

'Maar je weet toch wie je bent?' zei een vos als eerste toen kevertje was uitgesproken. 'Je bent kevertje.' 'Maar dat is niet hoe ik heet,' zei

kevertje. 'En het is ook niet wie ik ben. Een klein stukje, dat wel. Maar ik ben veel meer dan zomaar een naamloos kevertje. Maar zeg mij mijn naam, en dan weet ik wie ik ben.' Gemompel ging door het weiland. 'Je naam kunnen we je niet geven. Maar we kunnen er wel een verzinnen,' zei uil. 'Wat als je nu eerst gewoon iets doet? Je zou bijvoorbeeld kunnen gaan schilderen, en bevalt dat dan kunnen we je bijvoorbeeld kwastkever noemen.' 'Goed idee!,' zei een zware keverstem. 'Ik draai pillen. Mijn naam is Scarabaeus sacer, de heilige pillendraaier.' En hij stampte trots op een tablet. 'Maar dat kleine kevertje doet niets!' riep een libelle. 'Ik zie hem altijd als ik rondzoem. Hij ligt de hele dag op een grasspriet. Hij hoeft nergens naar te zoeken – zijn naam is slaapkever!' Het hele weiland begon te lachen. 'Kevertje – hoe groot ben je?' vroeg een sprinkhaan quasi serieus. '75 mm, ongeveer,' antwoordde kevertje trots. Hij was een fijn klein kevertje! Maar weer barstte het hele weiland in lachen uit. 'Hij is kleiner dan een letter!,' gierde een zwaluw. 'En dan denkt hij dat hij een naam heeft! Een jiddeltuit, dat ben je! En zo zullen we je noemen! Geen kevertje meer, maar jiddeltuit!' En het hele weiland begon hem na te roepen. 'Jiddeltuit! Jiddeltuit!' Kevertje schrok. Hij had niet gedacht dat het voor de anderen zo'n probleem was dat hij iets wilde hebben wat zij ook hadden – een naam. De enige die iets anders wilde zeggen was het lelijkste insect van het weiland – een tot leven gewekt fossiel. Sinds het pleistoceen niets veranderd, en daarom nog steeds grijs en primitief. Het was pissebed.

'Ik weet ook niet hoe ik heb,' begon hij. 'En ik wil het ook niet weten. Ik weet alleen wat ik kan. In bedden pissen. Maar als kevertje wel wil weten hoe hij heet, dan moet dat gebeuren. Zo simpel is het.' Maar wie nam een pissebed serieus?

Wie meer succes had, was vliegend hert. Hij stelde een expeditie voor om te kijken hoe het maakproces van letters in zijn werk ging. 'Het wordt schrijven genoemd,' zei hij. 'Het kan ons ooit van pas komen. En zo niet, dan komen we er misschien achter wat die wezens van plan zijn in dit grasland. Ik ben er niet gerust op eerlijk gezegd.'

Hier werd in stilte even over nagedacht – maar een kleurrijke vlinder was de eerste die iets zei. 'Zo bijzonder is dit grasland niet,' zei ze. 'Ik heb veel mooiere gezien. Dus ik denk niet dat de lezende wezens hier iets van plan zijn.' Zo gaat het altijd met vlinders – ze denken dat de wereld zo lief en mooi is als zij zelf.

Boktor hakte de knoop door. 'Niemand gaat op zoek naar letters. Kevertje – we vinden heus een mooie naam voor jou. En wat de lezende wezens ook vinden van dit grasland – niemand roept hen over ons af, akkoord?'

Kevertje keek nog even naar pissebed – maar die had zich alweer tot een

fossielte opgerold. En terwijl de laatste zonnestraal verdween gingen de dieren uiteen. Niemand wenste kevertje zelfs maar goedennacht.

Onder een uitzonderlijk heldere hemel sliep kevertje die nacht een waterig slaapje. Zijn keverkopje was bezeten geraakt van het idee zijn afstamming te kennen, te weten wat toch de bedoeling was van het weefsel van cellen dat hij was, behalve tezamen een kevertje te zijn. Voor de haan drie keer had gekraaid zou hij op pad gaan om zijn letters te zoeken. En om de weg te kennen wilde hij erover dromen, zich voorstellen en alvast voelen wat er van hem worden zou. Maar het voelen van zijn lichaam weerhield zijn dromen ervan tot hem te komen. Steeds wanneer hij zich omdraaide schoten er als vallende sterren letters door zijn hoofd, wijds en onbegrensd als de sterrenhemel en haar steelpannetje boven hem. Er was geen structuur, geen patroon - maar de letters waren begonnen zich aan hem open te stellen, dat was onmiskenbaar. Kevertje hoefde zich alleen nog over te geven, dieper te dromen, zich te concentreren op wat hij zag - en niet bang zijn. Oude, archaische tekens begonnen nu langs het firmament van zijn eigen hersenpannetje te schieten - vegen en strepen, varkens en runderen, dwarshalken op elkaar gestapeld. Kevertje begreep hieruit dat hij geroepen werd, dat de tekens van zijn voorvaderen tot hem spraken,

en dat de letters nu eindelijk tot hem zouden komen.

Zijn dromen waren zo adembenemend dat hem aanvankelijk ontging dat hem werkelijk een touw om de nek werd gelegd, dat de strop zich begon te spannen om zijn keel, en dat hij aan al zijn poten werd vastgebonden. In alle vroegte stieken vertrekken - dat wilde hij. Niemand hield hem van zijn naam af! Maar daar stond, met vlammend rode nachtoogjes, veldmuis. Kevertje wilde zich oprichten, maar zijn vier voorpoten waren in een knoop gelegd die vastzat aan een steen, en rond zijn strot hing een gevlochten strop. Die eindigde tussen de venijnige voortandjes van de hese veldmuis, die daar stond met een bezeten blik. 'Als ik een stap naar achteren zet dan stik je.' Zijn dictie was lichtelijk aangescnoten. 'Dat denk ik ook,' zei kevertje. 'Maar waarom zou je dat doen?' 'Omdat je dan geen adem meer kunt halen,' lispelde veldmuis met dubbele tong. Hij kuchte er een hees rokershoestje bij. 'Ook dat begrijp ik. Maar waarom?' 'Om jou te doden, kevertje.' 'Maar waarom zou je dat willen veldmuis?' 'Ha! Waarom zou ik dat willen! Waarom zou ik het niet willen, dat is de vraag! Omdat je een akelig egoïstisch torretje bent! Zelfs het meest akelige, meest egoïstische torretje van dit grasland! Waarom doe jij dit allemaal? Ons allemaal in gevaar brengen omdat je zo nodig moet weten hoe je heet! Je moet niet denken dat iedereen op aarde zomaar zijn naam mag weten! Namen zijn voor grote wezens, of voor belangrijke. Die

kunnen zich bezighouden met letters, met de dingen van het hoofd. Maar wij niet kevertje. Onze plaats is op de grond, waar we de aarde voelen en de stromt ruiken, en onze taak is dag en nacht te werken! Te werken, te werken, en te werken! Om dit land te bewerken! Om bloemen te laten bloeien! De letters zijn er niet voor ons, en wij zijn er niet voor de letters. Wan! – en nu keek hij kevertje van doordringend aan – ‘roep nooit, maar dan ook nooit, de lezende wezens over ons af! Laat ze lezen, laat ze schrijven, laat ze barsten - maar laat ze nooit dichtbij komen!’ Zodra hij uitgesproken was barstte veldmuis in een cholerische hoestbui uit. Even dacht kevertje dat niet hij maar veldmuis hier zou sterven. ‘Maar veldmuis’, zei kevertje. ‘Wat je zegt is toch gewoon niet waar? Bijna iedereen van ons weet zijn naam. We hebben de heilige pillendraaier. We hebben boktor. En nota bene jij – jij heet veldmuis! En sorry – ik hou heus veel van je, alhoewel je het me niet makkelijk maakt – maar je bent niet groot of belangrijk dacht ik.’ ‘Hese veldmuis’, zei veldmuis hoestend. ‘Dat is mijn naam. Omdat ik hees ben, ben ik bijzonder. En pillendraaier is niet groot, niet belangrijk, ook niet bijzonder – maar wel heilig. Dus ja. Maar jij, kevertje, jij bent dat allemaal niet. Dus jij verdient geen naam. Lok daarom ook de wezens niet!’ Kevertje dacht na. ‘Luister, veldmuis’, zei kevertje. ‘Misschien verdienen ik inderdaad geen naam. Maar geef me de gelegenheid een paar dingen recht te zetten. Ik heb niet de illusie dat mij dat het leven zal redden, maar zie het als een recht op het laatste

woord.’ ‘Goed begin’, siste veldmuis. ‘Ten eerste’, begon kevertje, ‘zal ik nooit stoppen met zoeken naar mijn naam. Nu die vraag is opgekomen zal hij nooit meer doven. Dat het betekent dat mijn leven straks en hier eindigt – dat is dan zo. En al is dat dan zo – ik zal jou nooit zien als moordenaar. Je bent grappig, bang en dronken. Dus als je morgen mijn dood betreurt, wat ik denk dat je zal doen, weet dan dat ik je vergeven heb. In de bloeddoodlopen ogen van veldmuis flickerde nu het licht op, maar kevertje legde hem het zwijgen op. ‘Ten derde: wie spreekt hier van lokken? Ik lok geen lezende wezens. Ik ben gewoon hier, net zoals jij hier gewoon bent. Ik heb uren naar de wezens getuurd, maar ik zweer je – ze hebben me niet gezien. Dus het is onmogelijk dat ik iemand heb gelokt.’ ‘Kan me niet schelen’, krijste veldmuis. ‘Ets in mij zegt dat jij te maken met die indringers. Het fijne daarvan hoeft ik niet te weten, en bewijs hoeft ik al helemaal niet – je moet sterven!’ ‘En dat was nou precies mijn laatste punt’, zei kevertje. ‘Ik denk niet dat je dat echt wilt. Als je dat had gewild, had je me kunnen doden terwijl ik sliep. Je had mijn adem kunnen smoren, je had mijn strot kunnen doorbijten. Sterker nog: ik had er niet eens voor hoeven slapen. Jij bent een grote sterke veldmuis, alhoewel wat tipsy, en ik ben een nietig naamloos kevertje. Ik ben niets tegenover jou. Maar in plaats van dat je me gewoon doodt lig ik’ – kevertje keek om zich heen – ‘in deze groteske installatie. Zelfs Marie-Antoinette hebben ze gewoon onthoofd. Of je me wilt doden, weet ik niet. Maar ik weet wel dat je het niet durft. Hese

veldmuis bleef lang stil. Kevertje zag de gedachten rondgaan achter de loensende oogjes. 'Aha. Haha. Arrogant tot op het laatst, nietwaar? Laat ik eerst jouw valse hoop in de kiem smoren, want ik wil niet dat je je laatste seconden doorbrengt in een verkeerde voorstelling van zaken. Deze groteske installatie, zoals jij dat noemt, is niet bedoeld om je iets te leren. Hij is beslist wel bedoeld om je te laten sterven. Maar, en mijn complimenten dat je dat hebt voorzien, hij heeft ook een ander doel.' Veldmuis was even stil. 'Om je voorafgaand aan het sterven zoveel mogelijk te laten lijden? Ging veldmuis toch doordachter te werken dan de dranklucht deed vermoeden? Kevertje had tijd nodig. 'Maar is dat niet hetzelfde, veldmuis? Leren en lijden?' probeerde hij. 'Zwijg!' krijste veldmuis. 'Jouw laatste woorden heb je al gehad! Ik heb jou over-schat en jij hebt mij onderschat. Sterven is het doel en lijden alleen het middel. Ik had niet gedacht dat je die twee met elkaar zou verwarren.' 'Ik ben nooit goed in geweest in lijden, veldmuis, dat weet je.' 'Natuurlijk weet ik dat! Maar denk niet dat je ook de rest van je gebreken kunt gaan opsommen, want ik zeg je: mijn geduld is op en jouw tijd is op! Maar bravo torremans, het was een waardig en waarachtig laatste woord!' Veldmuis stapte krachtig achteruit, en kevertje voelde de druk op zijn keel toenemen. Hij kon zijn poten niet meer aanspannen. Zijn lichaam werd langzaam niet meer van hem. Dit was het dan, dacht hij, terwijl in zijn hoofd een serie zonsopgangen en klapprozen voorbij schoot. Maar juist toen hij zich wilde overgeven aan een zoete

dood, slaakte veldmuis een kreet en greep kermend van de pijn naar zijn ogen. Als een gestoomd worstje dat van een aanrecht viel rolde veldmuis over de grond. Kevertje voelde zijn hartslag weer op gang komen, en er stroomde weer zuurstof zijn longen in. Hij keek om zich heen. Het was pissebed.

Met een sloom en waterig straalje had hij veldmuis precies in zijn linker oog gepist. 'Het is nu even wat zuur', mompelde hij, 'maar je komt er wel overheen.' En daarna, tot kevertje: 'In één keer raak. Dat zal hem leren. Met zijn rattige voortandjes een beetje de sadistische moralist uithangen.' Hij sprak wartaal, zei kevertje terwijl hij zijn pootjes weer eens lekker in alle richtingen boog. 'Dat de lezende wezens voor mij komen, dat ik iedereen in gevaar breng, noem het allemaal maar op.' Als boktor dit te weten komt is het afgelopen met hem, zei pissebed. 'Die brengt hem desnoods zelf naar de lezende wezens.' 'Alsjeblieft, piepte de hese veldmuis op de achtergrond, 'verraad mij niet aan boktor! Laat me leven alsjeblieft.' 'Zoals jij kevertje wilde laten leven zeker? Maar goed, ik ben niet zoals jij. Op één voorwaarde: dat je belooft dat je kevertje laat zoeken naar zijn naam.' 'Ik belooft het!' zei hese veldmuis. 'Zodra hij zijn naam weet zal ik die zingen onderaan een regenboog, ik belooft het!' 'Wegwezen dan rattaplan, je verspilt onze nachtrust. Morgen wordt een lange dag.' 'Dank je pissebed', zei kevertje toen veldmuis weg was. 'Dat je zoveel geeft om mijn leven.' 'Het genoegten

was geheel aan mij, zei pissebed, en hij rolde zich op tot een soort fossiel. Kevertje keek nog even naar de sterren aan de hemel en viel toen toch nog in een droomrijke slaap.

'Ze eten er godverdomme nog honing bij ook, mompelde pissebed. 'Zien jullie dat? Hoe langer we hier zitten hoe kwader ik word. Wat een totale perversiteit, dat lezen. In wiens grasland zitten deze wezens nou eigenlijk? En wiens honing druipt er van hun lippen terwijl ze al die letters tot zich nemen? Nou? Zouden ze weten dat wij de hele dag werken? Dag en nacht groeien, bloeien, rondvliegen, stuifmeel verzamelen, de grond onder kakken en weer omploegen – en nooit eens een minuutje gewoon uitrusten? Laat staan een hele middag lezen?' Verbaasd keken de andere twee hem aan. Ook vliegend hert was meegekomen. 'Ik vind dat lezen er best onschuldig uit zien, zei vliegend hert. 'En ik zat net te denken dat dat lezen ook wel iets voor mij kan zijn!' overtroefde kevertje hem. Nu was hij degene die werd aangekeken. 'Ik meen het, zei kevertje. 'Ik lig ook vaak in het gras een beetje te niksen. En het voordeel van dat lezen is – je kunt doen alsof. Je kunt naar die letters kijken en ondertussen in gedachten heel ergens anders zijn. Maar toch lijkt het heel wat. Ik denk dat ik het ook ga leren.' 'Ik begin te denken', zei pissebed, 'dat je toch een jideltuit bent.'

'Zouden ze ooit nog eens aan iets anders dan lezen toekomen? zuchtte vliegend hert. 'Aan een bloem ruiken bijvoorbeeld? Een halve zonnewende lang lagen ze al in het weiland te staren naar lezende wezens die er ook maar wat op los staarden. Kevertje wist het niet. 'Aan bloemen ruiken doen ze denk ik niet', zei pissebed. 'Daarvoor zijn ze te rechtop.' 'Als ze het eens zouden proberen worden ze ook horizon-taal', zei kevertje. 'Dat kan niet anders.' 'Kunnen ze dat denk je nog? vroeg vliegend hert. 'Het zal vele jaren duren, en wij zullen het niet meemaken', antwoordde kevertje, 'maar ik geloof dat het mogelijk is.' 'We kijken al heel lang naar lezende wezens', zei pissebed opeens, 'en ik word steeds kwader. Dit lezen is werkelijk een totale perversiteit. Een farce!' 'Kwader?' vroeg kevertje. 'Dat het saai is – ok. Maar ze zitten gewoon lief te lezen, toch?' 'Dat is het probleem! Dat weet je niet! We kijken al weet ik hoe lang en nog steeds is mij het verschil niet duidelijk tussen iemand die leest en iemand die doet alsof hij leest'. Ai. Kevertje had zich in eigen voet geschoten. Hij was te eerlijk geweest. 'Het is een innerlijk proces', zei kevertje, die bang werd dat zijn missie zou verzanden in het hoge gras. Pissebed haalde onrustig zijn schouders op. 'Ik had een semi-afsprake met de mestkevers', zei hij, 'Helpen strontballetjes rollen. Ook een innerlijk proces. Ik begin het nuttiger te vinden dan dat lezen moet ik eerlijk zeggen. Ik verzet me ook tegen iedereen die beweert namen uit te delen – vooral aan mij. Ik heb geen naam, ik wil geen naam, en niemand heeft het recht mij

een naam te geven. Als ik erachter kom dat dat wel zo is, dan wurg ik ze met hun eigen letters, ik zweer het je.' 'Waarom neem je dat zo zwaar,' vroeg kevertje, 'dat je niet wilt weten hoe je heet?' 'Omdat het fundamenteeler is dan jij wilt begrijpen. Het is niet dat ik niet wil weten hoe ik heet. Nee, ik heet niks. Ik heb geen naam.' 'Niks,' zei kevertje, 'is ook een naam.' 'Nee,' zei pissebed. 'Niks is geen naam. Niks is alles.' Dit duizelde kevertje. 'Je snapt het niet he,' zei pissebed. 'Weet je wat het is met die letters? Zolang ik niks heet, kan ik alles zijn. Dan ben ik vrij. Maar als ik een naam heb, ben ik niet meer van mezelf. Ik weet hoe het gaat hoor. Dan kom ik aan met een schitterende naam. Bijna zo mooi als scarabeus sacer. Ik geef toe, dat heeft iets. Maar de één vindt die naam dan mooi, de ander vindt 'm moeilijk, weer een ander had een neef met die naam en die is op jonge leeftijd tragisch gestorven. Enzovoorts enzovoorts. Ik denk niet dat er iets gezegd kan worden dat meer waar dan onwaar is. Ik ben mezelf en ik ben van mezelf. Elke letter is een leugen.' 'Als letters leugens zijn' vroeg kevertje, 'wat is dan waarheid?' 'Dat ik hier ben. Dat de zon schijnt. Dat ik jou zie. Dat is voor mij alles wat er is. Ik geloof in de zintuigen.' 'En niet in zinnen?' 'Precies.' Kevertje werd stil. 'Je hebt er dieper over nagedacht dan ik,' zei hij toen hij was uitgedacht. 'Maar ik wil nog steeds weten hoe ik heet. Jij wilt alles zijn, maar ik wil iemand zijn. Het lijkt me zo feestelijk. Ik denk dat ik een geweldige naam heb. Eentje die klinkt als een bloem, of een liedje. Een naam die helemaal van mij is.'

'En ik,' zei vliegend hert, 'wil alleen maar weten hoe ze die letters maken. Ik zie ze lezen en lezen maar er gebeurt niets. Het geeft gewoon geen enkel zicht op hoe ze dat doen. Nu we al zo lang wachten word ik steeds nieuwsgieriger. Het zal vast iets met het hoofd te maken hebben. Maar ik stel me zo voor dat ook andere lichaamsdelen erbij betrokken zijn – al weet ik niet hoe.' 'Kijk!,' zei kevertje. 'Ze staan op!'

Pissebed en vliegend hert leken, hun heroïsche voornemens ten spijt, te zijn vertrokken zodra de lezende wezens opstonden. De enige die bleef zitten was kevertje. Zijn bestemming was nabij, hij ging nergens heen. De drie lezende wezens gingen in een cirkel om hem heen staan. Om hem, het kleinste kevertje van het weiland! Zo klein dat hij bang was onzichtbaar te zijn – en nu werd hij ontdekt. Hij zag de wezens bladeren in hun letters, wijzen en praten. Hij probeerde de klanken te verstaan, maar de wezens waren te hoog en te rechtop voor hem. Ze bladerden, wezen, zakten naar de grond, en wezen toen weer. Eén van hen pakte een venster uit zijn doeken. Het schitterde in de zon, daarna werd het plotseling heel warm om kevertje heen. Alsof de zon tegen de aarde was gebotst, zo warm. Kevertje voelde zich slap worden zoals vannacht, maar dit keer zonder dat hij was vastgebonden. Niets belette hem om weg te lopen – niets, behalve deze vernietigende warmte.

Kevertje stond op het punt van bezwijken toen hij steeds diezelfde klanken hoorde. 'Osmoderma eremita, osmoderma eremita, osmoderma eremita.' Wat een schitterende klanken! Niet eens een liedje, maar een orkest! Een volkslied! Het kon niet anders of dit was zijn naam, plechtig en prachtig tegelijk. Het leek erop, voor de tweede keer in korte tijd, dat Kevertje moest sterven, maar ditmaal niet als naamloos kevertje. Als dit het laatste was wat hij hoorde, dan was het alles waard. Wat een naam! Nog een keer hoorde Kevertje diezelfde klanken – toen ging dat felle allesverblindende licht plotseling uit, en zag Kevertje niets meer.

Een wiegend schudden bracht Kevertje langzaam weer tot leven. Hij voelde de zon weer, rook de bloemen, en zag waar hij zat – op de rug van vliegend hert. 'Ben je daar weer?' vroeg hij lachend. 'We zijn al halverwege.' 'Halverwege ons weiland?' 'Ja, Kevertje. Je bent nog steeds hier – al scheelde het niet veel. Ik dacht even dat ik te laat was.' 'Wat deden ze met je?' 'Weten we niet', antwoordde pissebed, die naast hen liep. 'Ze hebben je verhit, dat is alles wat we weten. Misschien om je te koken, misschien om er iets bij te lezen – we weten het niet. Gelukkig maar. Het is inmiddels wel duidelijk dat de lezende wezens niet alleen maar lezen.' Kevertje zweeg. 'Dank je vliegend hert, en pissebed', zei

hij. 'Graag gedaan', zei hert. 'Maar vertel eens – weet je hoe je heet?' 'Ja', zei Kevertje. 'Ik denk dat ik het weet. Ik ben er bijna zeker van. Het is een prachtige naam. Mooier dan een gedicht of een liedje. Alles is nu mogelijk voor mij.' 'Alles?' vroeg pissebed met een lachje. 'Ja', zei Kevertje. 'Alles. Maar vind je erg dat ik mijn naam vanavond in het weiland onthul? Ik wil er nog even in stilte over nadenken, erop kauwen, eraan wennen.' 'Dat is goed', zei vliegend hert. 'We moeten ook haast maken om op tijd onder de elk te zijn.'

'Hebben jullie ze toevallig zien schrijven?' vroeg Kevertje onderweg. 'Om te weten hoe ze nou die vellen vullen?' Pissebed schudde zijn hoofd. 'Wat ik zei – de wezens zijn ongecoördineerd en onvoorspelbaar. Ik Ze heten lezende wezens, maar ze doen ook veel andere dingen. Whats in a name, nietwaar? Maar goed, die gedachte zal aan jou niet zijn besteed. Tijd om een stukje te vliegen, Kevertje. Het is nog ver. Hou je vast.' Kevertje liet de wind zijn schild kietelen terwijl hij de klaprozen en grassprietten voor het eerst van boven zag.

Pissebed kwamen ze weer tegen onder een bramenstruik, waar hij zich roerloos schuilhield achter een steentje. 'STOP', fluisterde hij toen vliegend hert en emita modernita nog ver weg waren, en hij hief

alle pootjes aan zijn rechterkant op als een wegversperring. Hij was duidelijk iets belangrijks op het oog. 'Daar', fluisterde hij toen ze dichterbij waren, en hij kromde zijn kopje als een detective om het kiezelste. Twee paar grote ogen doken nu op achter het steentje. Daar verderop zat er inderdaad één – een lezend wezen. Hij keek wat onrustig om zich heen. 'Denk je dat hij ons ziet?' fluisterde kevertje. 'Ik denk het niet', zei pissebed. 'Ik zie hem ook nauwelijks. Hij is bezig met iets, dat is duidelijk.' 'Je hebt gelijk', zei vliegend hert. 'Ik denk dat hij iets gaat doen. Kijk maar – hij doet zijn doeken naar beneden.' Ademloos keken drie paar ogen toe. 'Onder hun doeken zijn ze nog lelijker dan erboven', mompelde kevertje. 'Ik begrijp nu waarom ze dat allemaal dragen.' 'Zwijg en kijk', zei pissebed. Het lezende wezen zat op zijn hurken en keek ingespannen voor zich uit. 'Hij is duidelijk iets aan het voorbereiden', fluisterde kevertje. 'Ik denk dat hij straks gaat lezen.' Maar wat er gebeurde was nog veel onverwachter dan dat. Iets waarop ze niet meer hadden gehoopt. 'Hij pakt een vel', fluisterde vliegend hert. 'Hij gaat lezen!' 'Nee', zei kevertje. 'Kijk maar. Het is een leeg vel. Hij gaat schrijven!' 'Ongelofelijk', zei vliegend hert. 'Dat we dit toch nog zien!' Drie monden vielen daarna open op een steen. 'Nee toch', zei vliegend hert, en hij maakte zich klein. 'Ik voel me niet goed worden. Hoe bijzonder dit ook is, ik wil dit gewoon niet zien.' 'Ik ook niet', zei pissebed. 'Kevertje! Jij moet kijken! We zijn hier voor jou!' Kevertje opende één oog en keek daarmee over het steentje. 'Gadverdamme.

Wat een gorigheid zeg. Ik zie dit maar ik wil het niet zien.' 'Doet hij wat we denken dat hij doet?' 'Ja.' 'Hoe dan?' 'Heen en weer.' 'Dat is het?' 'Z'n beetje. Heen en weer, heen en weer, en nog een keer, dat is het. Zo schrijven ze.' 'Laten we gaan', zei vliegend hert. 'We weten genoeg. Meer dan genoeg zelfs.'

'Mama mia', mompelde pissebed toen ze bijna terug waren onder de eik. 'Ongelofelijk', zei vliegend hert. 'Ik dacht echt dat dat schrijven iets met het hoofd te maken had.' 'Zover was ik nog niet', zei kevertje. 'Maar ik had nooit gedacht dat het iets met de kont te maken had.' 'Maar als ze schrijven met hun kont', zei pissebed. 'Wat doen ze dan met hun hoofd?' 'Ik wil het niet weten', zei vliegend hert. 'Andere dingen dan wij denk ik.'

De zon stond al laag, en onder de eik zaten alle dieren van het weiland te wachten. De ontvangst was koel. Niemand zei iets. 'Je bent ontsnapt', verbrak boktor de stilte. 'Terwijl je wist dat het niet mocht. Je hebt de lezende wezens over ons allemaal afgeroepen. Dat is een grote misdaad. En jullie, vliegend hert en pissebed. Jullie zijn medeplichtig aan

die misdaad'. 'We deden het voor kevertje', zei pissebed. 'En het is niet voor niets geweest. Hij weet zijn naam.' 'En dat niet alleen', zei vliegend hert. 'We weten ook hoe het letter maken gaat!' 'Jullie hebben ze zien schrijven?' vroeg boktor. Hij kon een zeker enthousiasme niet verhullen. 'We zijn er niet blij mee, dat staat voorop. Maar goed, kevertje. Begin jij dan maar. Vertel ons eindelijk hoe je heet.'

Kevertje voelde tientallen ogen op zich branden. Dit was het moment. Zijn naam. 'Mijn naam', begon hij. En werd toen stil. Fuck. Hoe ging dat liedje ook alweer. Het waren twee woorden, dat wist hij nog wel. En het klonk naar toekomst. Op de achterste rij werd nu zachtjes gelachen. 'Hij is het vergeten!' gierde een sprinkhaan. 'Hij heeft zijn naam gevonden maar is hem onderweg verloren! Wat een giller! Weet je wat, kwastkevertje! IJdeluit! Verzin gewoon iets!' Kevertje voelde tranen opkomen. 'Ik ben het niet vergeten!' riep hij. 'Ik weet het wel! Mijn naam is... Mijn naam is... emita modernita! Dat is mijn naam! Emita modernita!' Een gemompeld ging door het gras. 'Prima, emita, zei boktor. 'Je tweede naam is voor mij wat eh... modern. Maar emita zal ik je met plezier noemen. Maar goed, vrienden. Het schrijven! Verlos en verlicht ons!'

Opnieuw werd kevertje stil. 'Dit valt wel een beetje tegen eerlijk gezegd', zei hij. 'Mijn naam was een blijde verrassing, maar dit is de

mindere. Ik kan er niets anders van maken. Het gaat zo.' Hij kromde zijn rug en probeerde zijn voorpoten naar zijn achterlijf te brengen. 'Heen en weer, heen en weer, en nog een keer. Weet je wat. Ik ben er niet voor gemaakt. Pissebed doet het voor.' Pissebed kwam naar voren, kromde zijn rug, bewogen zijn voorpoten naar achteren, en maakte toen vegende bewegingen. 'Heen en heen, heen en weer, heen en weer en nog een keer', zei kevertje er nogmaals bij hardop bij ter instructie. Alle dieren waren met stomheid geslagen. 'Die letters komen uit hun kont?' riep een aardhommel. 'Pas op!', gilde een lieveheersbeestje terwijl hij achteruit kroop. 'Maar wij eten die shit!' riepen een paar maden in paniek. 'We hebben nooit geweten dat dat letters waren!' Twee kleine larfjes moesten er onbeheerst van kotsen. 'Ik ben wel benieuwd wat mijn darmen mij te zeggen hebben', zei een bedachtzame marter. 'Misschien is het een soort koffiedik kijken.' De wezels waren van alle dieren nog het meest positief. Ze vonden het een vrolijk dansje. 'Op en neer, op en neer, en nog een keer!', riepen ze al snel in koor, en ze maakten er in de maat van hun muzikje vegende bewegingen bij.

Boktor greep in. Hij had gehoopt, stiekem gehoopt, dat lezen dit soort wantoestanden zou kunnen voorkomen. Dat iedereen het op dezelfde manier zou begrijpen. In plaats daarvan was de verdeeldheid alleen maar toegenomen – nu al. Het was duidelijk dat de graslanders een eensgezind standpunt moesten innemen over de lezende wezens, maar

juist het lezen leek dat te verhinderen. 'Goed' begon boktor. 'Ik weet genoeg. Ik wil die viezigheid niet hebben. In dit grasland wordt niet gelezen.' 'Maar als ze hier gewoon rustig in een hoekje gaan zitten lezen,' zei een mol, 'dan zie ik in redelijkheid de bezwaren niet.' 'Wacht maar tot ze op je hoofd schrijven,' zei konijn. 'Ik bedoel natuurlijk schijten, sorry. Die letters lijken zo op elkaar.' 'We moeten ze begrijpen en verdrijven,' zei boktor, 'en we kunnen ze hebben. Ze zijn lichamenlijk groot maar geestelijk zwak. Ik durf de stelling aan dat het kleinste insect de grootste lezer volledig tot wanhoop kan drijven. Ze hebben aan hun lichaam geen schild en geen wapens, en hun vlees is zwak. Maar wat moeilijk te voorspellen is, zijn hun attributen. De wezens zijn redelijk maar hun attributen dodelijk. Met een magisch venster hebben ze bijvoorbeeld kevertje hier, emita bedoel ik, bijna geroosterd'. De discussie begon van voren af aan. 'Om mij op te eten,' bevestigde kevertje. 'Hadden ze dat maar!' kraste een hese stem. 'Laat ze zichzelf opeten!' riep een haas. 'We moeten ze verdelgen!', riepen de muggen. 'We moeten honing voor ze maken!' riepen de bijen.

En zo werd er eindeloos heen en weer gezoemd, geritseld, gekrenkeld en gekonkeld, tot achter de eik de zon opkwam en alle dieren elkaar vermooid aan keken. Boktors droom van letterkundige eenheid was nu definitief in duigen gevallen. Al het gepraat had maar een ding opgeleverd – dat iedereen vergeten was aan de lezende wezens te denken.

Op enig moment waren de wezens gestopt met lezen. Opgeweept door hun letters drongen ze met hammers en zagen, knotsen en pijlen het grasland binnen. Boktor ging dapper voorop in de strijd en werd als eerste aan stukken gesneden – hij had het niet anders gewild. De eerst zo boze bijen en wespen gooiden niet hun angel in de strijd, maar boden hun honing aan en vlogen met sierlijke vluchten het woord 'WELCOME' in de lucht. Het bleef ongezien. De aanvankelijk zo lieve regenwormen hadden zich in een linie opgesteld, en lanceerden vanaf hun staart het ene aardkorreltje na het andere. Het liet de wezens onaangedaan. De slangen deden alsof ze sliepen, de uilen waren alvast verhuisd. De wezels dansten tot op het laatst enthousiast hun schrijversdansje.

Het was allemaal voor niets.

De oude eik ging als eerste. De top werd tot een punt geslepen en vervolgens de grond in geboord - dwars door huizen en holen van slangen en konijnen. Een gesmoord gekrijts zoals kevertje dat nog nooit gehoord had steeg, alsof onder de zoden de doden tot leven werden gewekt. Het ondergronds gekrijts was hels en hemels tegelijk.

Het grasland, het grasland, het grasland voor mijn naam. Kevertje bleef roerloos zitten. Hij zag niet meer en hij dacht niet meer. Hij rook alleen

de diepe, zware geur van leer die hij zo goed kende van zichzelf. In zijn hoofd pompten en kolkten, cirkelden en draaiden letters en tekens - oude en nieuwe letters, voorbij en te verwachten tijden. En ditmaal kwamen vanuit de gelede poten van keverij niet alleen de woorden van zijn naam omhoog, maar ook die andere woorden die daar al zo lang lagen opgeslagen:

Ik

Enita Modernita

Die een juchtleerkever zijn

Mijn naam is modern

Maar mijn keverrijk kome

Gelijk in het gras

Zoals ook in het alfabet

Maar bevrijd mij van de letters

En verlos mij van het lezen

Want van mij is het grasland

En de stront

En de zon

In de zon

Tot in eeuwigheid

Amen

WOUT
MORRA